

Inhač vsač dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturday, Sundays and Holidays.

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

YEAR XXVIII.

Cena lista je \$0.00

Entered as second-class matter January 15, 1935, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 17. OKTOBRA (OCT. 17), 1935.

Subscriptions \$6.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 203

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1105, Act of Oct. 2, 1917, authorized on June 14, 1918.

Uredniški in upravniki prostori:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

John Lewis se je potegnil za komuniste v delavski federaciji!

Predsednik rudarske unije UMWA, ki vodi boj za industrijski unionizem, je prisilil reakcijo Wolla, da je izstopil iz kapitalistične organizacije National Civic Federation. Neverjetne stvari se gode v Atlantic Cityju

Atlantic City, 16. okt.—John Lewis, predsednik rudarske unije United Mine Workers of America, je včeraj prasenil konservativne elemente na konvenciji Ameriške delavske federacije, ko je nastopil proti rezoluciji za izključenje komunistov iz unij, ki spadajo k federalci.

Konflikt med voditelji poljske vlade

Politične intrige ogarajo bodočnost države

Lewis je bil vprašan, kaj mimo tej rezoluciji in spletu o Greenovi protikomunistični kampanji v federaciji. Njegov odgovor je bil: "Jaz sem proti tej rezoluciji in jo bom pobjedil.

Še večje presenečenje je Lewis izval, ko je predložil rezolucijo, katera določa, da vsi odborniki ADF, ki so člani National Civic Federation, zapustijo organizacijo, če hočejo še nadalje odborniki Ameriške delavske federacije.

Omenjena organizacija je nekaj forum za industrijske zadeve in njen vodstvo je v kapitalističnih rokah. Znano je, da je Matthew Woll, eden podpredsednik Ameriške delavske federacije in velik reakcionar, že dolgo vrsto let član omenjene organizacije. Lewis ni imenoval Wolla, ko je predložil svojo rezolucijo, ali jasno je, da je vsekumur, da je rezolucija uporabljena proti Wollu.

Tre ure kasneje je Woll namanil, da je brzjavno obvestil National Civic Federation glede svojega izstopa ne glede na te konvencije sprejem ali ne Lewisovo rezolucijo. "Ne maram, da bi delegatje napočno sodbo o meni," je Woll pojasnil svoj izstrop.

Ta dogodek se smatra v blokovih in radikalnih delegatov na konvenciji za veliko moralno zmago Johna Lewisa, ki se je na tej konvenciji postavil za voditelja liberalnega bloka. Lewis vodi boj za industrijski unionizem v Ameriški delavski federaciji in prav nič drugemu ne bo, če bo kandidat na predsednika ADF proti Greenu.

Atlantic City, — (FP) — Maty Anderson, direktorica federalnega ženskega biroja, je posnela konvencijo ADF na ponudnjem zasedanju, da mezdne ameriški delavci spet ležejo navzdol. Odkar je federalno vrhovno sodišče uničilo Niro, ženski biro poplavljen s prisilami. Vsak teden pride 50 do 70 pritožb, ki navajajo reakcije ženskih mezd. Plačevanje v industrijskih znižava na \$8 in \$7 tedensko.

Strategična poteza starokopitne voditeljev v vodstvu ADF je preprečila ponovno razpravo o glasovanju na konvenciji o sporni aferi v departmentalnih organizacijah. Ta afera, je zadnji teden povzročila prvi Greenov poraz na tem zborovanju, je bila takoj v začetku teda srečno spravljena z spornega reda konvencije in tako jo bodo prizadete unične privatne. Spor se tiča strokovnega območja med "veliko trojico" (unijske tezarjive in elektrikov) in državnimi manjšimi stavbnimi unijami.

Ker so se voditelji bali, da prejde za nje nova razočaranja, bi konvencija reševala spor, so se zedinili, naj se zaračuna razsodilku, ki ga pospešuje sporne organizacije z neutralnim predsednikom.

Sodišče podprlo governerja

Terre Haute, Ind. — Državno vrhovno sodišče je podprlo governerja McNutta, ko je zavrglo peticijo delavskih organizacij, naj prisili governerja na preklic obseđenega stanja v okraju Vigo, katerega je proglašil pred nekaj tedni, ko je izbruhnila splošna stavka.

HOPKINS PRISTAL NA NOVO KONSESIJO DELAVCEM

Oblačilna unija nastopila proti sodniku

Boj proti injunkciji se nadaljuje

Domača vesti

Tožba za zapuščino

Detroit. — Sestre pokojnega Jos. Svetiča, ki je bil trgovec v Flintu, Mich., in kateri je bil pred nekaj meseci ubit, ko se je peljal z avtom v Calumet, so vložile tožbo pred sodiščem v Flintu za razveljavljanje njegove oporeke. Svetič je bil samec in zapustil je precej premoženja, toda njegov testament doča sestram le manjše vso. Dočim je največji del svojega premoženja zapustil neki svoji prijateljici.

Smrtna nesreča na zapadu

Declo, Idaho. — Anton Žnidaršič, star 28 let in rojen v Ameriki, se je zadnje dni smrtno ponesečil pri avtomobilski nesreči. Avto, v katerem je vozil svojo ženo in neko bolničarko, je ušel po klancu in se trikrat prevrnil. On je bil na mestu mrtve, bolničarka pa težko pobita in njegova žena lahko. Pokojnik je bil sin Antona Žnidaršiča, znanega rojaka, ki vodi restavracijo in kateri je doma iz Male vasi pri Dobrem polju.

Nesreča v rovu

Chisholm, Minn. — Frank Sprajear, star 41 let, se je smrtno ponesečil v rovu. — Operacija je podlegel George Perko.

Nov grob na zapadu

Renton, Wash. — Tu je umrl za sušico Jerry Plut, star 47 let in doma od Črnomrlja. Tu zapušča ženo in dva majhna sinova.

Potres v Rusiji usmrtil 107 oseb

Moskva, 16. okt. — Strošilo je 107 mrtvih vsled potresne katastrofe v pokrajini ob meji Avganistana in Turčije na 107. Rajoncu je okrog 360. Sovjetski letalci, ki so obiskali razdoblje kraje, poročajo, da je potres, ki je bil 8. oktobra, spremenil formacijo gora. Visoke strmine po reki Obkingu so se pogrenile.

Beckova politika je naletela na veliko opozicijo v vojaških krogih in njegovih prijateljih slutijo zaroto, ki streže zunanjemu ministru po življenju. Becka straži osem mož podnevi in ponoči, tako doma kakor tudi na potovanju.

Beckova politika je naletela na veliko opozicijo v vojaških krogih in njegovih prijateljih slutijo zaroto, ki streže zunanjemu ministru po življenju. Becka straži osem mož podnevi in ponoči, tako doma kakor tudi na potovanju.

Zengejeva obramba je hipna blaznost

Chicago. — Zagovorniki Mandevilla Zengeje so v torek malo manjko priznali, da je obtoženec umoril dr. Bauerja z grobim kastriranjem, ampak ta čin je storil v hipni blaznosti. Zavest, da je izgubil dekle, katero je ljudil sedem let, ga je tako pretresla, da je izgubil pamet. Danes, ko je spet normalen, mu je žal, da je to storil. To je bistvo Zengejeve obrambe. Zagovorništvo je najelo več psihiatrov, ki bodo pričali, da je Zengejev čin nemogoč pri zdravi pameti. Louise Schaeffer Bauer, bivša Zengejeva zaročenka in zdaj vdova, ko ji je Zenge umoril moža, s katerim je bila poročena dva tedna, je med svojim pričanjem za državo pokazala, da nima niti najmanjšega usmiljenja do svojega blivšega ljubčka. Direktni dokazov za njegovo krivdo ni imela, toda vse okolnosti kažejo, da je on morilec njenega moža, je rekla.

Sodišče podprlo governerja

Terre Haute, Ind. — Državno vrhovno sodišče je podprlo governerja McNutta, ko je zavrglo peticijo delavskih organizacij, naj prisili governerja na preklic obseđenega stanja v okraju Vigo, katerega je proglašil pred nekaj tedni, ko je izbruhnila splošna stavka.

Anglija namerava zapreti sueški prekop Italiji

V Zenevi prevladuje mnenje, da bo blokada na morju ustavila Mussolinijevo vojno v Afriki. Lavalova pogajanja z italijanskim diktatorjem vznemirajo angleške diplome. Manevri britanske vojne mornarice ob obrežju Egipta. Italijanska armada naletela na velike potekajoči v puščavah abesinske province. Protitalijanski sentiment narašča v Franciji.

Kanada si je izvolila burbonski režim

Vse reforme zadnjih petih let bodo uničene

Pariz, 16. okt. — Uradni krogi so danes naznani, da sta Francija in Anglia vprašali Washingtonovo vlado, če je pripravljena na omejitve uvoza italijanskega blaga v Združene države v slučaju, da bo Liga narodov pričela izvajati ekonomske sankcije proti Italiji.

Zeneva, 16. okt. — Dasi je Ligarnarov uglašila pot za izvajanje ekonomskega sankcij proti Italiji, so delegatje mnenja, da bo moralna Velika Britanija eventualno zapreti Sueški prekop italijanskim parnikom ali pa odrediti pomorsko blokado, če bo hotela ustaviti Mussolinijevo vojno v Afriki.

Razne ovire, ki so se pojavile v zadnjih dneh, so uverile delegate, da ekonomske sankcije ne bodo učinkovite, če ne bodo pri izvajaju sodelovali vse članice Lige narodov.

Centralna delavska unija je podprla stavkarje in sprejela rezolucijo, v kateri jim je zagotovila vsestransko pomoč. Injunkcijo je obsodila kot din sodniškega nasilja, ki nimata primere v zgodovini mesta.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

Injunkcija je bila prvi udarec uniji oblačilnih delavcev, od kar je pričela z organizatorično kampanjo. V sedmih tednih je pridobila 800 novih članov in prisilila šest openšapskih firm na priznanje unije. Ta kampanja je del splošne, ki jo je odredilo vodstvo unije namenom, da organizira vse delavce v oblačilni industriji.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLAVNO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovens National Benefit Society

Naročniška: za Združeno države (zven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na štiri leta; za Chicago in Cincin \$7.50 na eno leto, \$2.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year. Chicago and Cincin \$7.50 per year. foreign countries \$10.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rakopisi dopisov in nenačrtenih dlanov se ne vrajajo. Rakopisi literarne vsebine (štirice, poseti, drame, pesmi, itd.) se vrnejo pošiljanju le v sladajočem prilogu potisnemu.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Fašistični blok

Ko je bilo zadnji teden vprašanje sankcij zoper Italijo na dnevnu rednu skupščine Lige narodov, sta Avstrija in Ogrska glasovali proti sankcijam. To sta storili zaradi tega, ker sta prijatelji fašistične Italije. Klerofašistični režim Avstrije in reakcionari, napol fašistični režim Ogrske čutita, da je njima Mussolini najboljši po idejah.

Ce bi bila nacijska Nemčija še v Ligi narodov, bi bila nedvomno tudi ona glasovala proti sankcijam. Med Nemčijo in Italijo, karkšni sta danes, so sicer ekonomske in politične diference, ali idejno sta si najbolj v sorodu. Ako pride do oboroženega konflikta med Ligo narodov in Italijo, bo Nemčija prav gotovo na strani Italije, sprva indirektno, kasneje pa direktno.

Poljska je pritrdila sankcijam, vendar tudi ona ni zanesljiva, odkar je zaveznik Hitlerja. V tej kategoriji držav, ki so očitno sovražne demokraciji in se čutijo moralno obvezane, da pomagajo Italijanskemu fašizmu, je tudi današnja Španija, katera že poldrugo leto uglebila, ali bi ostala republika ali bi se vrnila k monarhiji in fašistični diktaturi.

Mussolini to ve, zato je toliko predzren. On ve, da ima Avstrijo in Ogrska na svoji strani, ce pa pride do skrajnosti, lahko privabi še Nemčijo, Poljsko in še koga. V svetovni grupaciji najbrž računa tudi na Japonsko, katera je danes zaveznik Hitlerja in neprestano preži na Rusijo.

Tako se oblikuje fašistični blok.

Fašistični blok, ki ima svoje korenine v zadnji vojni, izvira novo svetovno vojno. Tega bloka ne bo prej konec, dokler ne izvode nove svetovne vojne in pogine v njej.

Nasprotje temu bloku mora biti demokratični blok, ki se izčimi iz onih držav današnje Lige narodov, katero odklanajo fašizem in se drže parlamentarne demokracije. Tako bo sestoj prej ali slej razdeljen v dva tabora.

Fašizem pa ni omejen na politične meje onih dežel, katere si je osvojil, temveč ima večje ali manjše manjšine v vseh deželah. Močne fašistične manjšine so v Franciji, Španiji, Švicariji, Holandiji, Jugoslaviji, Poljski in Bolgariji; na vse te manjšine fašizem lahko računa in črpa iz njih moralno oporo.

Pri tem grupiranju sveta v fašistični in protifašistični blok je važno vprašanje, kam pojde Amerika in Rusija, ki bosta lahko odočlilni sili.

Polično Združene države ne marajo nič slišati o Ligiji narodov, dasi jo marajo priznati, kajti ekonomski interes Amerike in vseh kapitalističnih držav v Ligi so enaki. Načelo demokracije v Ameriki je priložnostno, to se pravi, da Amerika se bo držala politične demokracije toliko časa, dokler bo ta demokracija služila kapitalističnemu razredu, ki vlada ameriško republiko. Ampak v novi svetovni vojni, kakor v prejšnji, Amerika ne bo mogla ostati neutralna; nekam se bo morala odločiti: za fašizem ali proti fašizmu.

Rusija je edinstvena forma na svetu. Ni fašistična in ne demokratična; njen režim je diktatura, ki pa je nasproten fašistični diktaturi. Fašizem je diktatura na skrajni desni, boljševizem pa diktatura na skrajni levici. Kljub tej skrajnosti sovjetska Rusija uravnava svojo mednarodno politiko po svojih gospodarskih interesih in ne po interesih mednarodnega proletariata, katerega teoretično zastopa. Ta njena politika je Rusijo privreda v Ligo narodov in v vojnoobvezni pakt s kapitalistično Francijo. Danes sovjetska Rusija sodeluje z Ligo narodov proti Italiji in obeta, da bo pomagala bloku demokratičnih držav proti fašističnemu bloku. To kontradiktivno stališče sovjetrov ostane navadnemu človeku nerazumljivo toliko časa, dokler se Rusija ne izreče za demokracijo in to manifestira doma.

Demokratično delavstvo vsega sveta ne bo nikoli pomislilo, kadar pride do svetovnega konflikta proti fašizmu. To je že pokazalo delavstvo Anglije, ki se je izreklo za najskrajnejše sankcije proti Italiji. Fašizem največji sovjetski svobodnega delavstva, mora pasti! Pasti mora po vsem svetu, povsod, predvsem zavetno delavstvo sploh misliti na zgraditev podlage za socialno in industrijsko demokracijo. Vsako konstruktivno delo za ekonomski in socialni preobrat človeške družbe je nemogoče, dokler kjerkoli straši barbarški fašizem, ki izziva narode k nacionalnim, imperialističnim in religioznim konfliktom.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Delavske zadruge

Pueblo, Colo. — Pred par tedni me je par Američanov vprašal, kako to, da je na Švedskem boljše karor pa pri nas v Združenih državah glede dela in življenjskega standarda. Američani so namreč brali Babsonovo poročilo o napredku in zadružnem razvoju. Kar Babson napiše, je menda vse "copyright". On je statističar in beležnik ameriške kapitalistične ekonomije.

Kaj sem hotel odgovoriti na taka vprašanja? Američani se naj vprašajo, kako se zavedajo svojih dočnosti v državi kot državljan, pa bodo dobili odgovor.

Kadar je bilo med nami kakšno znanstveno predavanje, delavski shodi, na katerih se je poučevalo, kaj lahko dobi delavski razred, ako se izobrazi in organizira, jih ni bilo videti na shodih. Cudno se jim zdi, da je na Švedskem in sploh v škandinavskih državah boljše karor pa v Združenih državah. Taki ameriški delavci se še niso nikoli vprašali o sposobnosti "kandidatov", za katere agitirajo in volijo. Sploh ne vedo razlike med demokratskimi in republiškimi političarji. Ves pojm o umnem gospodarstvu v deželi je takim delavcem velika kompanija, ki da delo. Ne doumejo pomenu konzumnih organizacij. V Ameriki je vse "game" ali lov za profitom. Prekupčevalci vseh potrebščin odijo producenta in konzumenta. Vsi odgovorni in javni nastavljeni, od najvišjih do najnižjih, gledajo, kako se bi okoristili na račun davkoplakevcev. V takih razmerah in takih okoliščinah, v takih prilikah za profite se brezposelnost ne more ublažiti.

Med drugim pravi Babson, da so Švedi visoko naobraženi. Verjamemo, ker smo imeli priliku delati z njimi tukaj, v Združenih državah, in vemo, da s Švedi se je lažje pogovoriti o panogah življenja kakor pa bodisi s komurkoli drugim narodom v Ameriki. Ko je Roosevelt prezel predsedništvo, so mi rekli nekateri Švedi, da bi moral predsednik podržaviti vse banke, ne pa samo naznani "bančni prazniki".

Lahko je v državah, kjer gre do ljudstva na pomoč javni upravniki države s poukom in delom, organizirati zadruge. Ali je v Ameriki že kateri župan, govor načelnik ali predsednik (razen župana v Milwaukeeju) govoril ljudem v svojih okrajih, da si naj zgradi zadruge v svojo korist? Ali je že kateri govoril očakovanje, da bo sodelovalo s njimi na proslavi in v ta namen je bilo izvoljenih več članov, ki bodo nudili direktno pomoč pri delu?

Naši diletanți se pridno urijo za uprizoritev komičnega prizora pod vodstvom s. J. Berlisa in za uprizoritev Molkove enodenjanke Biserno slavje. Obenem je naš klub priporočal svojemu angleškemu odsek, naj istotako sodelujejo, da bo proslava čim popolnejša. Ker vemo, da bo naš marljivi sodruž Cesen podrobneje opisal program, ki ga bo tudi vodil, zato ga ne bomo tu opisovali, naše občintvo pa zagotavljamo, da bo slavnostni program resnično bogat, zanimiv in pester. Ob tej priliki bo nastopil tudi naš bivši Detroitčan Josko Owen iz Chicaga, ki bo načudil povedati marsikaj zanimivega, v angleščini bo pa govoril s. Istol Menton, sin s. Martina Mentona, ki je veteran v našem gibanju.

Javne naprave v mestih: razsvetljivo, vodovod, ves promet, vse bolnišnice, lekarne ter salu ni bilo moralno biti v eni zadrugi, mestni zadrugi. Kadar meščani volijo župana ali odbor, da upravljajo mesto ali okraj, tedaj se morajo vprašati, koga taki ljudje zastopajo: delavno ljudstvo ali profitarje? Uprava mesta ali občine bi morala vedno in povsod opominjati in učiti maso za organiziranje na zadružnem polju. To socialne naloge prve same socialisti. Mestne uprave morajo same podveti takne iniciative za občinsko last javnih naprav. Zato so važne meste in državne volitve. In zato morajo imeti industrijski delavci in farmarji skupne organizacije, potem katerih lahko izvolimo vse zastopstvo delavcev in farmarjev. Na ta način se lahko razvije močno zadružno gibanje.

V Pueblo imamo Slovencem zadružno prodajalno. Marsikdo bo

vprašal: Kako uspeva? Zadruga je stara že kakih osem let in finančno ni došla na boljšem ko ob pričetku. Kredit odjemalcem zadržuje razmah prodajalne. Nad dvajset tisoč dolarjev dolgujemo zadrugu, nekateri več, drugi manj. Tak sistem je slab za zadružna podjetja. Zadruga posluje kot kakšna druga "Stacuna" ali prodajalna, razlika je le v tem, če se kaj profitira, tedaj imamo vsi zadrugarji dobilek in ne en sam. Nobena zadružna prodajalna ne bo uspevala, ker ni okrajnih zadružnih nakupovalnic. Zakaj privatni prekupčevalci gledajo le za svoje profite: pokupijo po nizki ceni od farmarjev, v razpečavanju v prodajalne pa določajo cene sami. Vsaka zadruga mora biti organizirana za producenta in konzumirana, da imajo le kot taki dobilek. Naša zadruga ni taka, četudi imamo delničarji po en "glas" na sejih, ampak je delničarska; kdor ima več delnic, več bi dobil, tako bi bilo kaj razdeliti. Take so državne postave v naši državi.

Zato je pred vsem važno, da ima vsaka zadruga učni delodelokrog vseh članov in odjemalcev za vse v naselbini, da se delovno ljudstvo zave državljanskih dolžnosti ter pomaga izvoliti v postavljajo može. Ijduske zastopnike, da spremene in naredne zakone tako, da bodo varovali in ščitili delovno ljudstvo, nekakor sedaj, ko zastopajo le velike korporacije in prekupčevalce.

Zato je pred vsem važno, da ima vsaka zadruga učni delodelokrog vseh članov in odjemalcev za vse v naselbini, da se delovno ljudstvo zave državljanskih dolžnosti ter pomaga izvoliti v postavljajo može. Ijduske zastopnike, da spremene in naredne zakone tako, da bodo varovali in ščitili delovno ljudstvo, nekakor sedaj, ko zastopajo le velike korporacije in prekupčevalce.

Joe Hočvar, 21.

Naše dvojno slavlje

Detroit, Mich. — Na zadnjem mesečni seji kluba 114 JSZ se je razmotrilo o iniciativi klubu 115, s katero je podvzel priprave za obširen program, ki bo podan na slavju 30 letnice Proletarca in 25 letnice JSZ v nedeljo 27. okt. v Slovenskem delavskem domu na zapadni strani.

Spoštno mnenje članstva je bilo, da sodelujemo z njimi na proslavi in v ta namen je bilo izvoljenih več članov, ki bodo nudili direktno pomoč pri delu.

Naši diletanți se pridno urijo za uprizoritev komičnega prizora pod vodstvom s. J. Berlisa in za uprizoritev Molkove enodenjanke Biserno slavje. Obenem je naš klub priporočal svojemu angleškemu odsek, naj istotako sodelujejo, da bo proslava čim popolnejša. Ker vemo, da bo naš marljivi sodruž Cesen podrobneje opisal program, ki ga bo tudi vodil, zato ga ne bomo tu opisovali, naše občintvo pa zagotavljamo, da bo slavnostni program resnično bogat, zanimiv in pester. Ob tej priliki bo nastopil tudi naš bivši Detroitčan Josko Owen iz Chicaga, ki bo načudil povedati marsikaj zanimivega, v angleščini bo pa govoril s. Istol Menton, sin s. Martina Mentona, ki je veteran v našem gibanju.

Ker bodo pri tem slavju sodelovali kar tri veje JSZ, je naše občinstvo lahko sigurno, da bo spored nudil obilo užitka. Na svidenje 27. okt. v Slovenskem delavskem domu na 437 S. Livernois ave!

Odhod.

Nekaj o naši zgodovini

Bellingham, Wash. — Veliko število sinov in hčera slovenskih oziroma slovenskih staršev je v Ameriki rojenih, ki male ali nič ne sramujejo, ampak so ponosni na nas. Prosveta jim odpira oči v delavški in narodni zavesti, kdo in kaj v resnicu so. Vem, mnogi bodo rekli: Kaj pa je razlika med vladom in narodom? Ali je kaj boljša italijanska vlada primorskim Slovencem in srbska Slovencem v Hrvatom? Ni, in nihče si ni želel tega, kar je prišlo. Slovence ni nikdo vprašal, kaj hočejo, saj ravno zato je bilo ustanovljeno Republičansko združenje, ki pa ni bilo upoštevano.

Klub temu, da so Slovani tvorili večino v bivši Avstriji, so odločevali Nemci. Italijanov je bilo razmeroma malo pod avstrijsko vladom, a upoštevanju so bili bolj ko Slovenci. To dobro vodilo tržaški Slovenci, ki so si moralni sami vzdržavati Slovensko šolo iz skladu Ciril Metoda, dočim so imeli Nemci svoje višje šole dasi jih je bilo zelo malo. Slovenci, če so hoteli svoje otroke izobraziti za višje poklice, so moralni jih dati v nemške ali italijanske šole in potem šele je dobil boljši kos kruha, če se je izneveril svojemu narodu.

Med 'pristnimi' Nemci je na tisoči imen slovenskega izvora, ki so bili njih starci očetje Slovencov.

Zgodovina pove kako daleč so nekdaj segale slovenske dežele. Naši praočetje so bili gostoljubiven narod. Bili so poljedelci in pastirji. Njih vera je bila poganska. O kakem kristjanstvu niso vedeli, dokler niso z njim prišli Nemci — v eni roki kriz, v drugi meč. Slovanski narodi so bili na svoji zemlji predno se je kje ališalo o Avstriji in bili so srečni brez Avstrije in brez križa. Inkakor nam zgodovina pove, bili so miroljubni in gostočubni narod. Popotnika so vedno sprejeli pod streho in pogostili. Imeli so svoje izobrazbo in kulturo, svoje pesmi, svoje domače rokodelstvo in umetnost za one čase.

Se, da takrat ni bilo šol in niso znali ne čitati ne pisati, kljub temu so imeli največje izobrazbo usmiljenje do bližnjega.

To so bili Slovani in mi smo njih potomeci! Povejte to vašim sinovom in hčeram. Vzpostavite jih za pristop k S. N. P. J. Ne samo zaradi podpore in smrtnine, ampak tudi iz moralnega ozira in spoštovanja do svojih prednikov, do svojih staršev.

George Gornik, 493.

—Federated Pictures.
Robert E. Freer, novi član federalne obrne komisije.

Olajšana naturalizacija bivše vojake

Po novem zakonu, sprejetem v kongresu 24. junija 1935, se zopet dovoljujejo po olajšave za naturalizacijo onih inozemcev, ki so služili tekmo svetovne vojne v ameriški ali mornarici.

Tekom prihodnjih dveh let vsak inozemec, ki je služil v ameriški vojski ali mornarici od 5. aprila 1917 (ko je Amerika v vojno) do 11. novembra 1918 (ko je podpisano premirje), uživa sledeče olajšane naturalizacijske postopanje:

1. Ne potrebuje "prvega" papirja, manjše takoj vprašati za državljanstvo ("paper").

2. Mesto da bi, kot drugi, moral dokončno zakonito bivanje v Združenih državah in šestmesečno bivanje v istem, kjer se vloži prošnja, je za bivšega vojaka tre

Vesti iz Jugoslavije

(Izvorna poročila iz Jugoslavije.)

VELIKA RUDNIŠKA NESREČA V SRBIJI

Razpotreja metana v rudniku
Rtanj. — 15 rudarjev mrtvih,
od teh šest Slovencev

V Srbiji velja za največji pre-

magovnik in najbolje urejeni

rudnik v Srbiji premogovnik bra-

ter Minch v Rtaju pri Boljevcu.

Ta rudnik je dokaj moderno o-

premenjen, velikih nesreč zaradi

metana v tem rudniku še ni bilo,

preverjalevalne naprave so precej

slabše, plače pa mizerne kakor

svet pri rudnikih. Toliko je ta

rudnik boljši, da vztraja v

tem tudi kvalificirani rudarji iz

Slovenije, ker imajo stanovanja,

ki zaostajajo mnogo za de-

slovenskimi stanovanji v naših ru-

darskih revirjih, kar o rudniških

stanovanjih drugod po Srbiji ne

stremo trditi. Prav zaradi te-

toliko brezposelnih slovenskih

rudarjev našlo svoje novo stal-

no mesto prav v Rtaju, medtem

v drugih rudnikih v Srbiji na-

rudarji zaradi umazanih

nemar ne vdružje.

V Rtaju je

več sto slovenskih rudarjev,

ki izgubili službo v trbovelj-

revirjih, mnogo pa jih je

ki so že dolgo vrsto let tam-

Mnogi od njih so pazniki.

Takratki se zgodili kakata nesreča

v tujini, je skoraj gotovo, da so

nemar tudi Slovenci.

Ko so prišle v Slovenijo prve

vesti, da je prišlo 27. sep-

tembera v Rtaju do eksplozije me-

na v rudniku, smo vedeli ta-

da je nesreča zahtevala tu-

Slovence za žrtve. In res, od

mrtvih rudarjev je šest slo-

venskih rojakov. Več pa je tudi

nemar.

V rudnik je vdrl iz starih, za-

zadnjih rovov metan. Rudarji so

začutili ter so takoj obvesti-

rudniško vodstvo, hkrati pa

tudi z zavarovalnimi deli. Toda

po 4. zjutraj so se nad sve-

mudi rudarjev nenadoma po-

modrikanisti plameni, znak,

ki je metana v rovu precej.

Danes je v usodnem rovu 58 ru-

darjev. Ko so videli, da je kata-

tina blizu, so začeli bežati. To-

ta naslednji hip sta počili dve

eksploziji, plamen je švignil sko-

rev. Žene in tovarši rudarji,

ki so bili doma, so začutili dve

prestane sunke in zaslušili so,

da je zgodila v rudniku nesreča.

V rudarskih stanovanjih so se

vse množice k rovu, odkoder so

tudi prihitali prvi rudarji z

pri prestane groze na obrazcu.

Tako so se odpravili drugi ru-

darji z vsem reševalnim orod-

in maskami na reševanje in

so prinesli na dan okrog 30

nemarjev v 12 mrtvih. Se tisto

v naslednji dan jih je umrlo

tako, tako da je mrtvih sku-

ščet petnajst, med njimi nasled-

nemarji: Peter Kukec iz Za-

gorja ob Savi, Jakob Oblak s Tol-

čem pri Laškem, Ivan Grošelj

s Lambertom pri Zagorju ob

Savi, Karel Zidar z Mirne na Do-

njiskem, Anton Bračič z Velike

Slovenije pri Ptiju in Franc Praš-

(ali Prašnikar) iz Vač pri Li-

škem. Teko ranjena pa sta slo-

venski rudarji Valentin Kalnik

in Luka pri Celju in Simon Raj-

ček in Konjic, ranjen pa je tudi

Aleksander Grm iz Vrhka pri

Ljubljano. Prva dva so z 20 drugimi

ranjenimi odpeljali v Boljevac

in bolnišnico.

Tako velika nesreča se je v

v Rudniku dogodila le še pred

petimi leti, ko je bilo 20 mrtvih.

Nesreča je tedaj kakor zdaj

izgubila metan, ki je v veliki

količini naglo vdrl v rudnik in je

do eksplozije. Drugače je

takoj bil tega vedno dobro pre-

in je pripisati nesrečo le

nemetu naključju. Tako trdi-

delavščnika in tako trdi tudi ko-

ki bo se natančneje pre-

pre-

čitati res cednik.

Buda nesreča. — Dne 28. sep-

tembera se je prijetila v trgovini

Sever et Co. v Ljubljani,

mrtva nesreča. Mlad delavščka

Podobnikova je suši-

la na terasi, od koder vodi

široko dvigalo v pritličje za

transportiranje semen. Ko se

je dvigalo, je delavščka

podobnikova iz jasen, hoteč zaklici-

vati, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

dvigalo v pritličje

z uporabo

vzpona, da je delavščka

